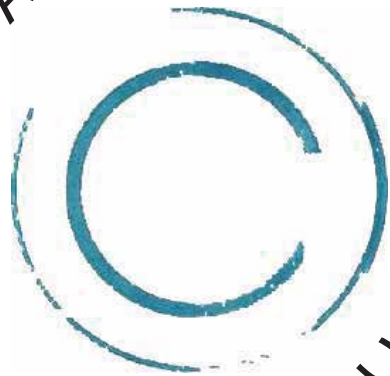

Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Αυτόνομη Εκπαιδευτική Δράση για Γονείς και Παιδιά * Η συλλογή Κωστάκη και η Ρωσική Πρωτοπορία

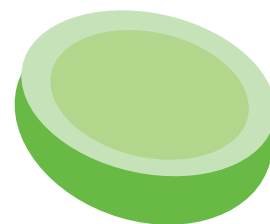
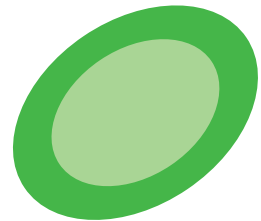
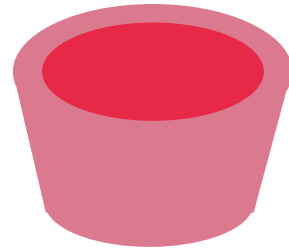
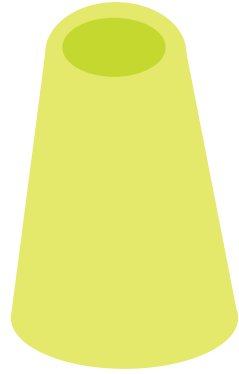
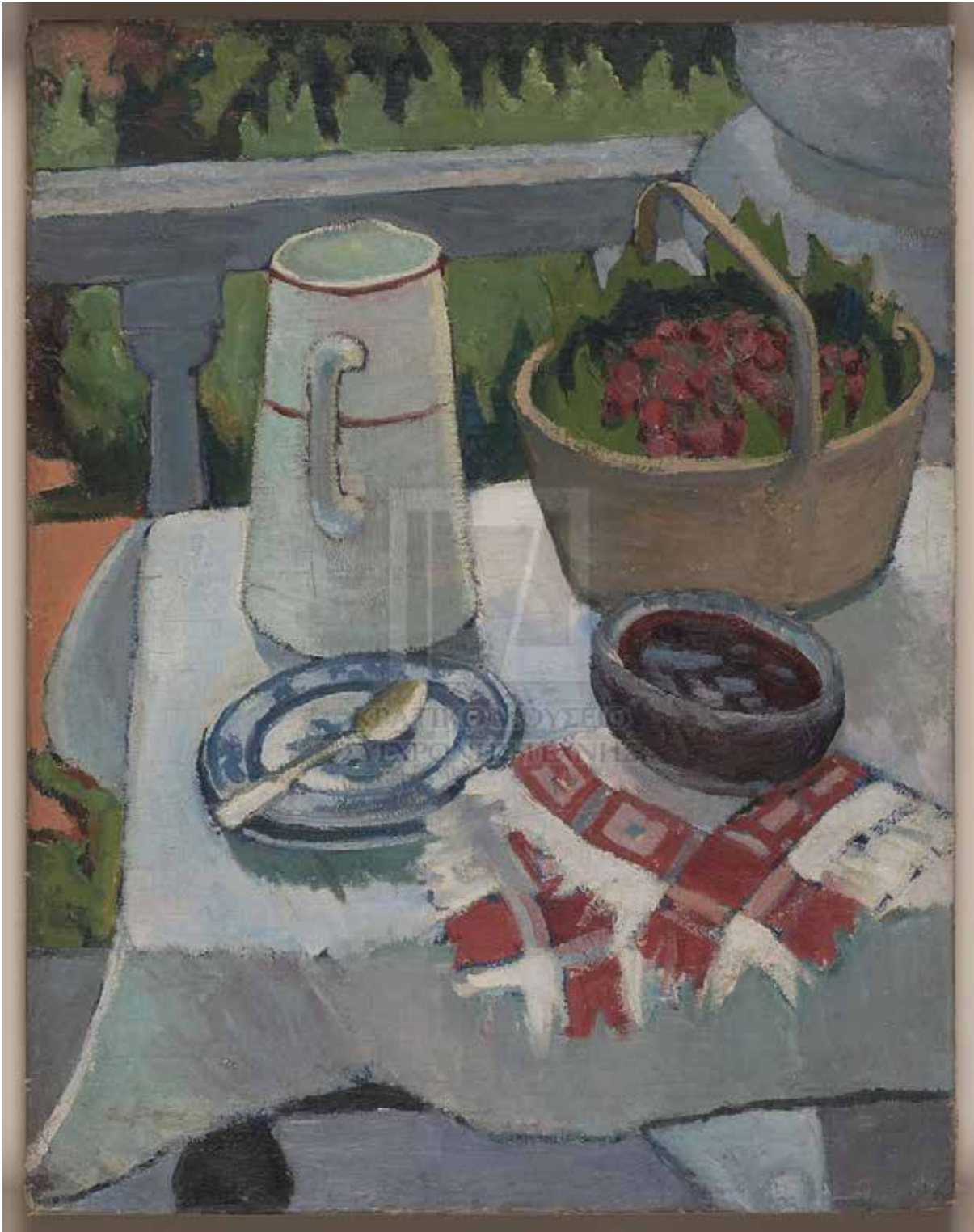
Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης * Απρίλιος * 2013

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΠΟΠΟΒΑ

“Νεκρή Φύση” 1907-8//Ποπόβα Λ.

Σ' αυτό το έργο η Ποπόβα ζωγραφίζει ένα πρωινό ανοιξιάτικο τραπέζι στη φύση. Βλέπουμε καταπράσινα δέντρα στο βάθος, το φως του ήλιου πάνω στο τραπέζι, ένα λαχταριστό βάζο με μαρμελάδα και ένα καλάθι γεμάτο φράουλες. Πίσω από όλα αυτά τα αντικείμενα σε αυτή την εικόνα κρύβονται γεωμετρικά σχήματα.

Μπορείς να βρεις ποιο σχήμα αντιστοιχεί σε ποιο αντικείμενο;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΠΟΠΟΒΑ

“Η Γυναίκα που ταξιδεύει” // Ποπόβα Λ.

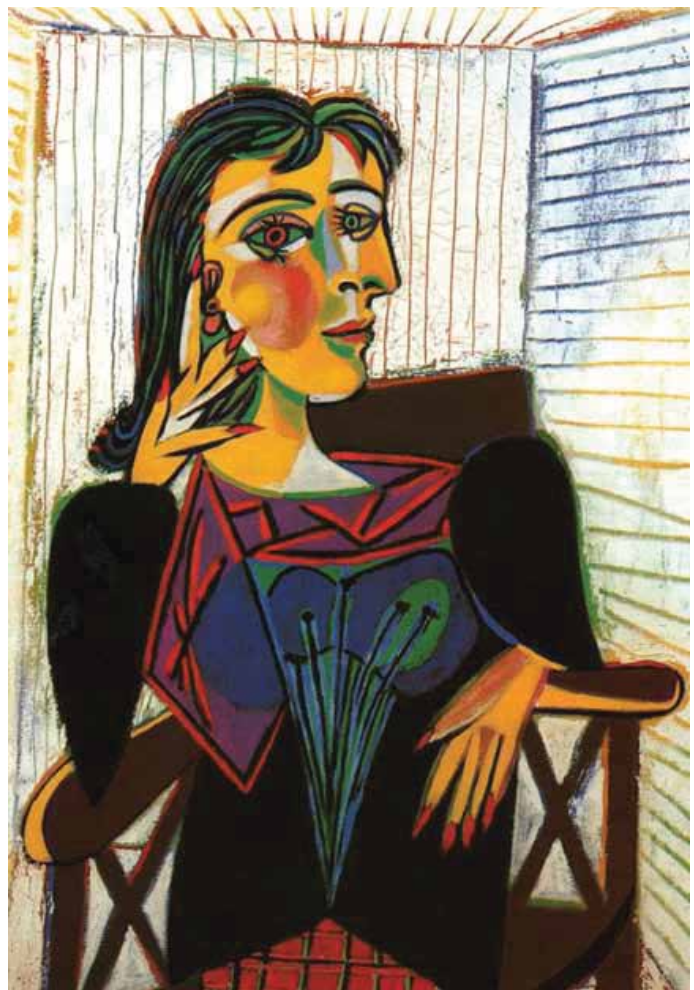
Η Λιουμπόβ Ποπόβα, παντρεύει δυο κινήματα τέχνης της Ευρώπης και φτιάχνει κάτι καινούριο, τον κυβοφουτουρισμό. Χρησιμοποιεί τα γεωμετρικά σχήματα και τις δυναμικές γραμμές προσπαθώντας να αποτυπώσει την αίσθηση της κίνησης και να τεμαχίσει τα στοιχεία της ιστορίας που θέλει να μας αφηγηθεί σε γεωμετρικά σχήματα.

ΚΥΒΟΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΚΥΒΟ- Από τον κυβισμό του Πικάσσο και του Μπρακ

Στα έργα των κυβιστών καλλιτεχνών, πολλές φορές είναι σαν να βλέπουμε κάτι μέσα από έναν σπασμένο καθρέφτη. Ξεχωρίζουν τα γεωμετρικά σχήματα αλλά καταλαβαίνουμε ότι κάτι περίεργο συμβαίνει με την οπτική γωνία.

Στο πορτρέτο της Ντόρα Μααρ του Πικάσσο, μπορούμε να δούμε την Ντόρα να έχει δυο μύτες και δυο μάτια ενώ στην πραγματικότητα ζωγραφίζει τη μύτη κοιτάζοντας την από δύο διαφορετικές θέσεις

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ

-ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- Ο όρος προέρχεται από την ιταλική λέξη futura που σημαίνει μέλλον

“Τα πάντα κινούνται, τα πάντα τρέχουν, τα πάντα αλλάζουν με γοργό ρυθμό.
Μια μορφή δεν μένει ποτέ ακίνητη στα μάτια μας, αλλά εμφανίζεται και εξαφανίζεται ασταμάτητα”.
Ουμπέρτο Μποτσόνι από το “Τεχνικό μανιφέστο της φουτουριστικής ζωγραφικής”

Οι Ιταλοί φουτουριστές αγαπούν την κίνηση και την μηχανή.
Οι άνθρωποι στις αρχές του εικοστού αιώνα αντιμετωπίζουν με μεγάλο θαυμασμό
την ξαφνική εισβολή των μηχανών και της ταχύτητας στη ζωή τους.
Αποκτούν αυτοκίνητα, τρένα, μηχανές εργοστάσια.
Αγαπούν τις νέες ταχύτητες και τις μηχανές
και θέλουν να τις αποτυπώσουν και στην τέχνη τους.

Παρατήρησε το έργο από μακριά.*

Μισόκλεισε τα μάτια σου και δεξ το μεγάλο τρίγωνο που ξεκινά από κάτω
και η ακμή του φτάνει στο μέσο της πάνω πλευράς του πίνακα
και χωρίζει το έργο σε τρία κομμάτια. Αυτά τα τρία κομμάτια μας καθοδηγούν
να δούμε το έργο από κάτω προς τα πάνω.

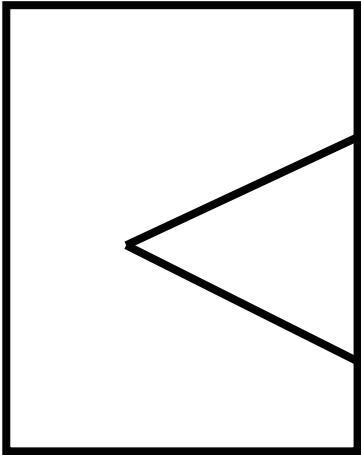
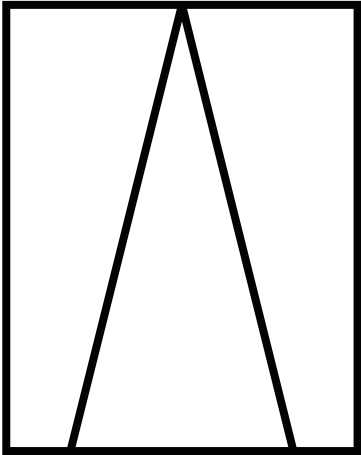
Παρατήρησε το τρίγωνο που υπάρχει στο κέντρο της δεξιάς πλευράς
και δεξ πού θα οδηγήσει το βλέμμα σου.

Τώρα γείρε το κεφάλι σου στα αριστερά και δεξ
το κεφάλι (με λίγη φαντασία) της πρωταγωνίστριας
της ιστορίας που μας αφηγείται το έργο.

Αν παρατηρήσεις προσεκτικά, μπορείς να εντοπίσεις
διάφορα στοιχεία που έχουν να κάνουν με το ταξίδι της:

- Έναν άνδρα
- Ένα μουσικό όργανο
- Μαλλιά που ανεμίζουν
- Ένα χέρι
- Ένα καπέλο
- Ένα μάτι
- Ένα τούνελ
- Ένα πάτωμα
- Μια σκάλα
- Βαγόνια τρένου (το σημείο που ενώνονται τα δύο βαγόνια)
- Άλλα.....
-
-
-

Με βάση αυτά τα στοιχεία μπορείς να σκεφτείς μια ιστορία για αυτή τη γυναίκα;
.....
.....
.....
.....

* Θα το βρεις σε μεγάλη διάσταση στο τέλος του τετραδίου

ΚΥΒΟΦΟΥΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

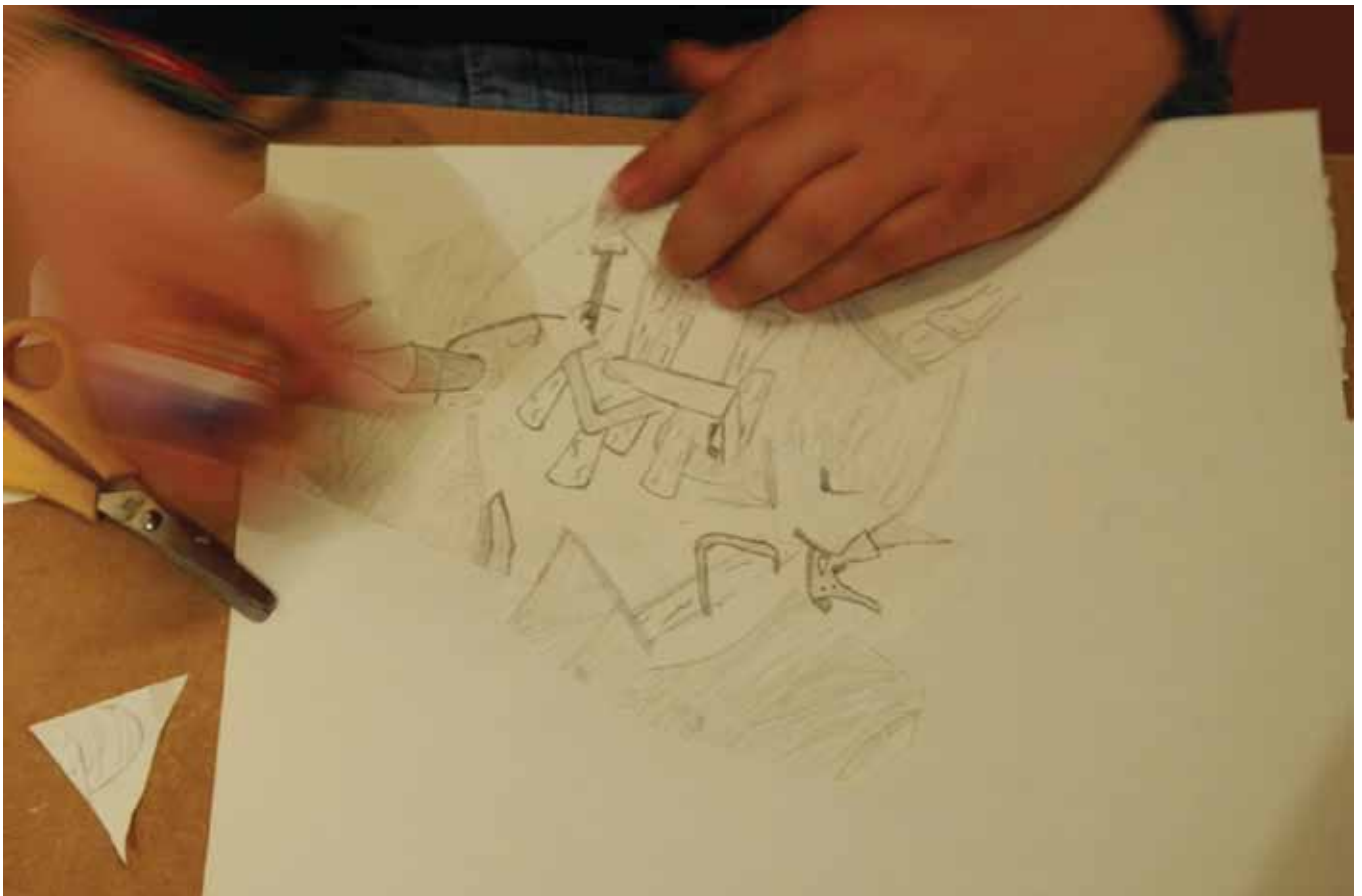
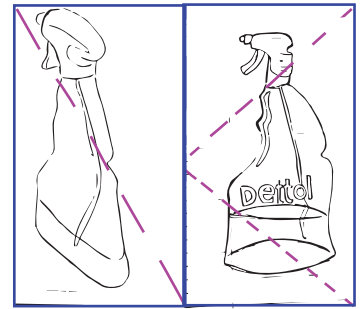
Μπορείς να διαλέξεις ένα μεγάλο αντικείμενο και ένα μικρό στο σπίτι, τοποθετήσεις τα το ένα δίπλα στο άλλο και σχεδιάσες τα από τρεις διαφορετικές οπτικές γωνίες σε τρία διαφορετικά χαρτιά.

Στη συνέχεια κόψε σε ακανόνιστα κομμάτια τα τρία σκίτσα σου.

Θυμήσου κάποια κομμάτια να τα κόψεις μεγάλα και κάποια μικρότερα αλλά φρόντισε να τα κόβεις διαγώνια ως προς το σχέδιο σου.

Άπλωσε όλα τα κομμάτια πάνω σε ένα μεγαλύτερο χαρτί και κάνε μια σύνθεση όπου θα ενώνεις τα κομμάτια με αλλόκοτο τρόπο μεταξύ τους και κόλλησες τα πάνω στο χαρτί.

Τέλος, ζωγράφισε μεμπογιές κάποιες δυναμικές γραμμές που θα περικλείουν τα κομμάτια ή θα βγαίνουν από τα κομμάτια και σκίασε κάποιες γωνίες από τα κεντρικά κομμάτια.

ΟΙ ΣΟΥΠΡΕΜΑΤΙΣΤΕΣ ήταν μια παρέα καλλιτεχνών που αγαπούσαν τα γεωμετρικά σχήματα και τα χρώματα. Δεν τους ένοιαζε να ζωγραφίσουν τον κόσμο όπως είναι στην πραγματικότητα, τους ένοιαζε μόνο να ανακαλύψουν τι κρύβεται στη βάση της ζωγραφικής, στην απαρχή της τέχνης, πίσω από κάθε αντικείμενο ή μορφή. Με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή, που εσύ ανακάλυψες ότι πίσω από τα αντικείμενα της Ποπόβα στο ανοιξιάτικο πρωινό τραπέζι υπάρχουν σχήματα.

Έτσι πειραματίζονται με διάφορα γεωμετρικά σχήματα, κάποια συνηθισμένα και κάποια ασυνήθιστα, κάποια είναι και συνδυασμοί πολλών σχημάτων. Παίζουν με χρώματα και υφές, κάποια σχήματα είναι αδιαπέραστα και μας κρύβουν οτιδήποτε βρίσκεται πίσω τους. Κάποια είναι διάφανα και ανάλαφρα και έτσι μπορούμε να δούμε τι κρύβεται πίσω τους.

Παρατήρησε και εσύ αυτόν τον σουπρεματιστικό πειραματισμό του Κλιούν.

Ιβαν Κλιούν, Χωρίς Τίτλο

Ποιά σχήματα είναι πιο "ελαφριά"; Ποιά βρίσκονται πιο μπροστά; Ποιό σχηματικό μοτίβο είναι πιο δυνατό; Κόψε διάφορα σχήματα από χρωματιστά χαρτόνια, ριζόχαρτο, αλουμινόχαρτο ή τούλι και φτιάξε τη δική σου σύνθεση.

ΦΩΤΟΜΟΝΤΑΖ

Παρατήρησε τις εικόνες* που έφτιαξε ο Κλούτσις, πρόκειται για αφίσες που διαφημίζουν την Σπαρτακιάδα, ένα αθλητικό γεγονός σαν τους Ολυμπιακούς αγώνες.

Χρησιμοποιεί γράμματα, έντονα χρώματα και φωτογραφίες αθλητών.

Ποια είναι τα αθλήματα που παρουσιάζονται;

Για να συνδυάσει τις φωτογραφίες των αθλητών με άλλες εικόνες χρησιμοποίησε φωτομοντάζ.

Έκοψε δηλαδή από το αρνητικό φιλμ της κάθε φωτογραφίας ένα κομμάτι, το κόλλησε με άλλα μέρη από άλλα αρνητικά και στη συνέχεια εκτύπωσε την καινούρια εικόνα. Έκανε ένα κολάζ.

Παλιά οι φωτογραφίες ήταν αναλογικές και τυπωμένες σε χαρτί και όχι ψηφιακές όπως σήμερα.

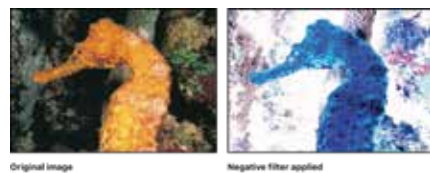
Το φιλμ της φωτογραφίας και του κιν/γραφου είναι μια λεπτή διάφανη λωρίδα, διάτρητη στις άκρες, που χωρίζεται σε καρτέ, καθένα από τα οποία μπορεί να αποτυπώσει, μια εικόνα.

Κλούτσις Γκούσταβ, "Σχέδιο κάρτας για την Σπαρτακιάδα της Μόσχας" (1928)

ένας ακοντιστής από το αρνητικό μιας φωτογραφίας

Η αρνητική εικόνα η οποία κατά την εκτύπωση αντιστρέφεται δίνει θετική εικόνα. Στο αρνητικό οι φωτεινές περιοχές φαίνονται σκούρες και το αντίστροφο και καταγράφονται τα συμπληρωματικά χρώματα των αρχικών χρωμάτων.

άνθρωποι στη Μόσχα από αρνητικό φωτογραφίας

συνδυασμοί έντονων χρωμάτων

λέξεις και φράσεις

*Θα βρεις το έργο σε μεγάλη διάσταση στο τέλος του τετραδίου

ΘΕΑΤΡΟ & ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ποπόβα // Σκηνικό για το έργο "Η γη σε αναβρασμό" *

Οι κονστρουκτιβιστές καλλιτέχνες πολλές φορές δούλευαν στο θέατρο και στον κινηματογράφο. Η Ποπόβα σε αυτό το έργο, έφτιαξε το προσχέδιο για το σκηνικό μιας θεατρικής παράστασης.

Παρατήρησε πάνω σε τι υλικό είναι φτιαγμένη η εικόνα και με τι μέσα;

Ποιες είναι οι ομοιότητες και οι διαφορές με τις αφίσες του Κλούτσις για την Σπαρτακιάδα;

ομοιότητες

διαφορές

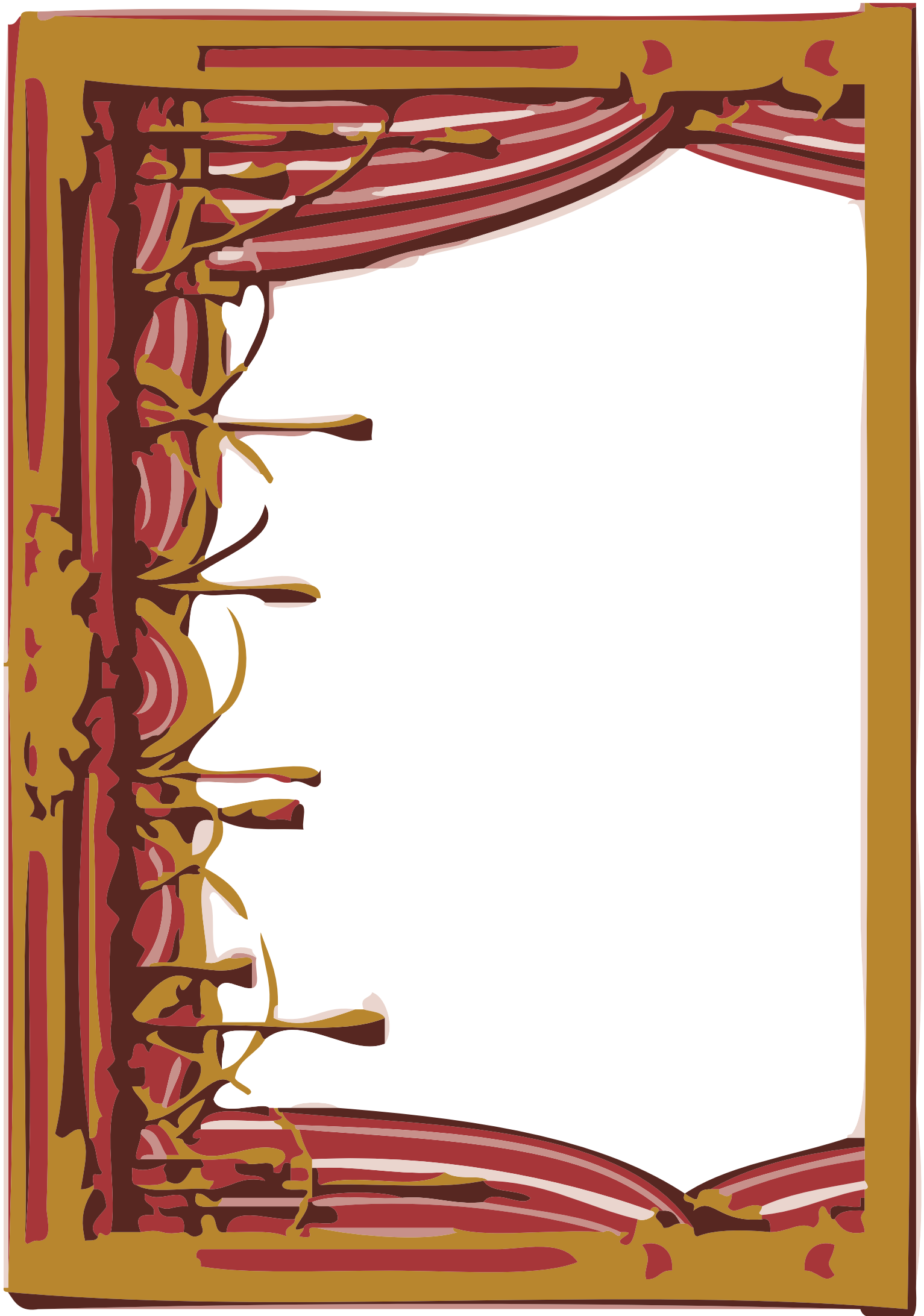
tip: Στην παραπάνω εικόνα η Ποπόβα έκανε ένα κολλάζ με διάφορες ήδη εκτυπωμένες φωτογραφίες, ενώ ο Κλούτσις συνέθεσε την εικόνα του με κομμάτια από αρνητικά φωτογραφιών και μετά την εκτύπωση

* Θα βρεις το έργο σε μεγάλη διάσταση στο τέλος του τετραδίου

Κόψε τις φιγούρες και φαντάσου μια ιστορία στην οποία αυτές παίζουν ένα ρόλο.
Τι θα μπορούσε να είναι ο καθένας και τι σχέση μπορεί να έχουν μεταξύ τους;

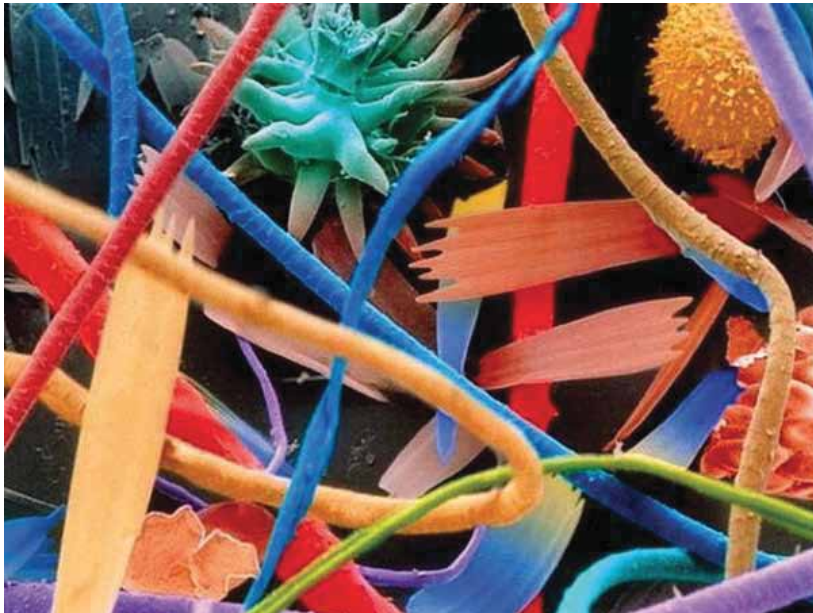
Τοποθέτησέ τους μέσα στο σκηνικό θεάτρου και κάνε το δικό σου κολάζ με αυτές
χρησιμοποιώντας και τα αντικείμενα που υπάρχουν στη σελίδα.

ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Πώς θα ήταν ο κόσμος γύρω μας αν τον βλέπαμε μέσα από το μικροσκόπιο;
Τί θα συνέβαινε αν το μάτι μας είχε τηλεσκοπικές ιδιότητες;

Θα μπορούσαμε ξαφνικά να δούμε τί περιέχει η σκόνη πάνω στο γραφείο μας,
τα μάτια του κουνουπιού, τους κρυστάλλους της ζάχαρης, όλα τ' αστέρια στον ουρανό;

**Συστατικά σκόνης ενός σπιτιού.
Περιλαμβάνονται τρίχες γάτας,
έντομα, γύρη, και φυτικές ίνες.**

**Ένα τεράστιο μπλε άστρο
τρέχει ασταμάτητα
σαν δραπετής μέσα
σε ένα νέφος σκόνης
και αερίου.**

Τότε δεν θα διαχωρίζαμε τίποτε! Θα βλέπαμε ένα συνολικό ομοιόμορφο σύμπαν,
μέσα στο οποίο δεν θα ξεχωρίζαμε ούτε τον ίδιο μας τον εαυτό.

Στις αρχές του 20ου αιώνα μια ομάδα καλλιτεχνών αποφάσισε να διερευνήσει
τις αισθητικές μας αντιλήψεις, ιδιαίτερα τη λειτουργία του ανθρώπινου ματιού.
Πίστευαν πως αν διευρύνουμε την όρασή μας θα αλλάξει και η αντίληψη του κόσμου γύρω μας.
Μέσω της τέχνης αναπαριστούσαν αυτή τη νέα αντίληψη του κόσμου.
Ο χώρος εμφανίζεται ενωμένος μέσα από τη σύνθεση των χρωμάτων,
των σχημάτων, της κίνησης και των ήχων.

Μπόρις Έντερ
Διευρυμένος Χώρος

Ποιό χρώμα επικρατεί στο έργο;
Ποιά άλλα χρώματα αναγνωρίζεις;
Υπάρχουν ξεκάθαρα σχήματα;
Πώς βρίσκονται τα σχήματα τοποθετημένα στο χώρο;
Υπάρχει κίνηση;
Αν αυτή η εικόνα ήταν μια επιφάνεια ιδωμένη από το μικροσκόπιο, τι θα μπορούσε να είναι;

Δραστηριότητα:

Υλικά: Κομμάτι ύφασμα/χαρτόνι
Μεγενθυτικός φακός & λαδοπαστέλ

Με τη βοήθεια του μεγενθυτικού φακού παρατήρησε τα μοτίβα που δημιουργούν οι κλωστές στα υφάσματα ή οι ίνες στο χαρτόνι.
Μπορείς να ζωγραφίσεις τα σχέδια που παρατήρησες;
Μπορεί η τέχνη να αποτελέσει το μεγενθυτικό φακό που μας βοηθά να εξερευνήσουμε τον κόσμο γύρω μας;

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΑΚΗΣ;

Ο Γιώργος Κωστάκης ήταν ένας άνθρωπος που αγαπούσε πολύ τις συλλογές και τα έργα τέχνης. Ήταν ελληνικής καταγωγής (οι γονείς του ήταν από τη Ζάκυνθο) και γεννήθηκε και έζησε στη Μόσχα, στην εποχή των παππούδων των παππούδων μας.

Δεν ήταν καλλιτέχνης, ούτε μεγιστάνας. Ήταν οδηγός ενός αυτοκινήτου της Ελληνικής και αργότερα της Καναδικής πρεσβείας στη Μόσχα και συχνά μετέφερε διπλωμάτες και καλεσμένους της πρεσβείας σε διάφορα μέρη της πόλης και τους ξεναγούσε σε παλαιοπολεία και χώρους τέχνης.

Ο ίδιος δεν είχε καμία καλλιτεχνική παιδεία. Είχε όμως πολύ ιδιαίτερο γούστο και καταλάβαινε αμέσως τι του άρεσε, τι δεν του άρεσε και για ποιο λόγο.

Σε ένα στούντιο στη Μόσχα το 1946, βρήκε έναν πίνακα που δεν έμοιαζε με κανέναν άλλον που είχε δει. Τον αγόρασε, πήγε στο σπίτι του και τον κρέμασε στο σαλόνι του. Τότε λέει, ένοιωσε σαν να άνοιξε ένα παράθυρο στο σπίτι του. Αυτός ο πίνακας ήταν η αρχή. Ξεκίνησε να ψάχνει και να αγοράζει έργα Ρωσικής πρωτοπορίας και σιγά σιγά με το πέρασμα του χρόνου, η συλλογή του μεγάλωσε.

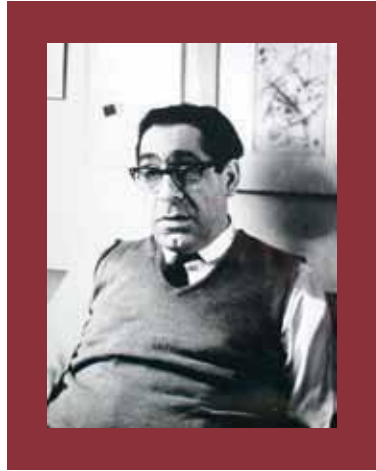
Τα έργα τα κρατούσε στο σπίτι του και όλο και περισσότεροι άνθρωποι του ζητούσαν να τα δουν. Είχε φτιάξει ένα σπίτι-μουσείο.

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΑΝΑΖΗΤΟΥΣΕ ΚΑΝΕΙΣ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΣ ΕΚΕΙΝΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ;

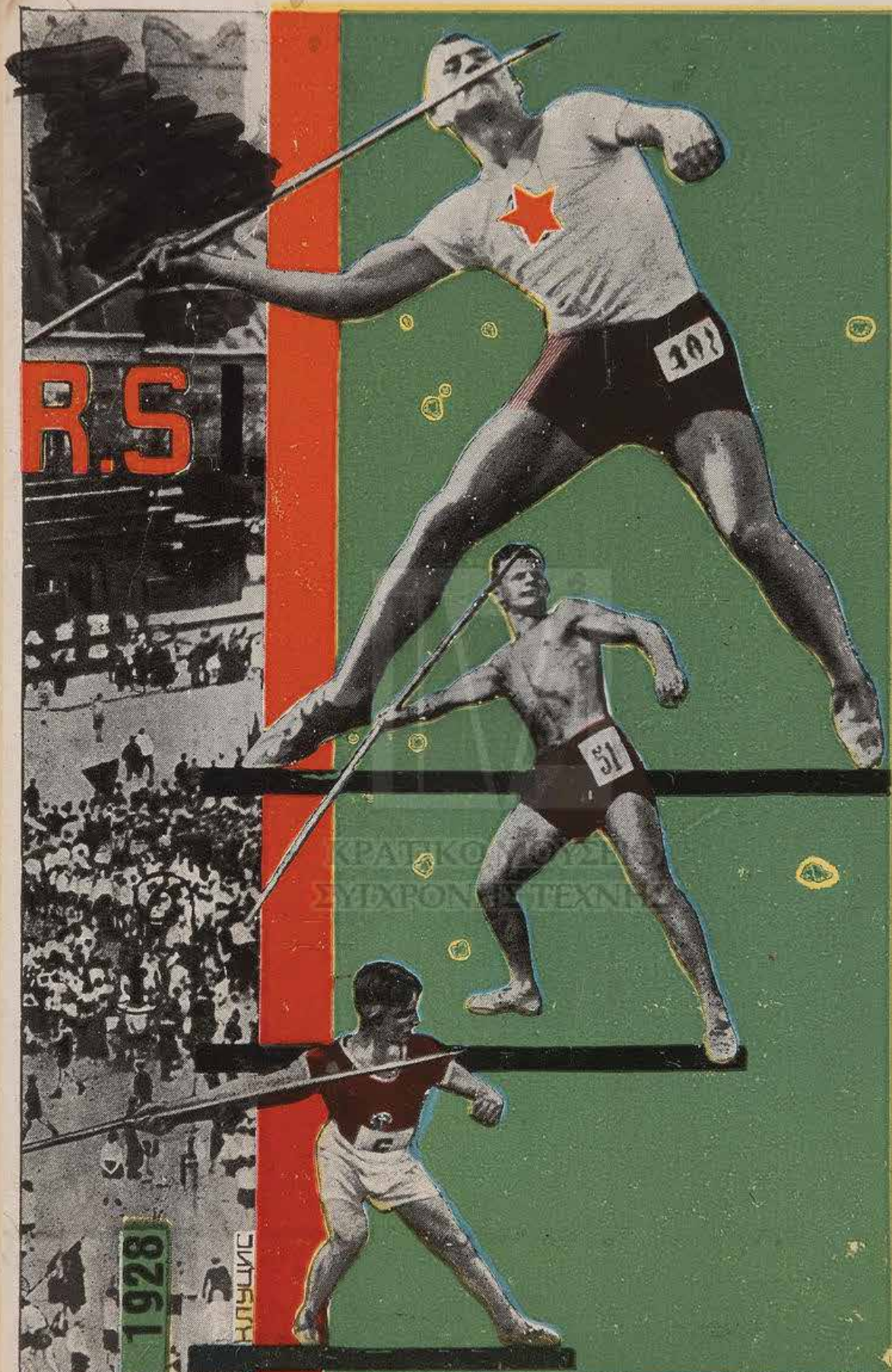
Γιατί τα κινήματά της ξεκίνησαν τα πρώτα χρόνια του 20ου αιώνα, λίγο πριν τη Ρωσική επανάσταση, αναπτύχθηκαν για λίγα χρόνια και το 1932 απαγορεύθηκαν για πολιτικούς λόγους. Τα έργα αποσύρθηκαν σε σκοτεινές αποθήκες, υπόγεια και πατάρια. Ο Κωστάκης τα αναζήτησε, τα εντόπισε και τα αγόρασε.

ΠΩΣ ΗΡΘΑΝ ΤΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ;

Καθώς τα χρόνια περνούσαν και ο Γιώργος Κωστάκης άρχισε να γερνάει αποφάσισε ότι δεν μπορούσε να κρατάει όλα αυτά τα έργα στο σπίτι του. Σκέφτηκε ότι το σπίτι του δεν ήταν το κατάλληλο μέρος για να διατηρεί τη συλλογή του και ότι το μουσείο είναι ένας χώρος όπου μπορεί να πάει όλος ο κόσμος και να τη δει. Αλλά πού θα ήταν αυτό το μουσείο; Αποφάσισε να χωρίσει τη συλλογή του σε δύο μέρη. Το ένα θα έμενε στη Ρωσία και το άλλο θα πήγαινε στην Ελλάδα. Κι έτσι κι έγινε. Σήμερα, στο Κ.Μ.Σ.Τ. στη Θεσσαλονίκη, υπάρχει ένα μεγάλο μέρος της συλλογής Κωστάκη, για να μπορούν οι άνθρωποι να επισκέπτονται το μουσείο και να βλέπουν, να γνωρίζουν και να καταλαβαίνουν τα έργα τέχνης των Ρώσων καλλιτεχνών της πρωτοπορίας. Σήμερα, το μουσείο εκθέτει, συντηρεί και φυλάσσει 1275 από αυτά τα έργα και καλεί τον κόσμο να τα γνωρίσει.

R.S.I.

1928

СПОРТИВ

МОСКВА

СПАРТАКИАДА

ЗА ЗДОРОВУЮ ЗАКАЛЕННУЮ МОЛОДЕЖЬ

